

Detaljno uputstvo školama za učešće u takmičenju „Navike promijeni - školu opremi“

1. Opis takmičenja

„Navike promijeni - školu opremi“ je takmičenje koje se organizuje u okviru projekta „Inovativnim umom do pametnih škola (PAMETNE ŠKOLE) u saradnji između Centra za razvoj i podršku (CRP) iz Tuzle (BiH), Vlade Tuzlanskog kantona i Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona (BiH), Brodsko-posavske županije i Upravnog odjela za obrazovanje, šport i kulturu Brodsko-posavske županije (HR), udruženja Zelena akcija iz Zagreba (HR), i Brodskog ekološkog društva – BED (HR) iz Slavonskog Broda.

„Inovativnim umom do pametnih škola“ ili skraćeno „PAMETNE ŠKOLE“ je naziv 1,6 miliona eura vrijednog prekograničnog projekta koji se finansira iz INTERREG IPA CBC programa prekogranične saradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014. - 2020. Cilj takmičenja je promocija energetske efikasnosti i uštede energije i vode u objektima osnovnih i srednjih škola.

Na takmičenje se mogu prijaviti sve osnovne i srednje škole sa područja Tuzlanskog kantona (Bosna i Hercegovina) i Brodsko-posavske županije (Hrvatska).

Ukoliko se u sastavu škole nalazi i jedna ili više područnih škola, na takmičenje se odvojeno prijavljuje centralna/matična škola i/ili bilo koja područna škola, tj. zasebno se prijavljuje svaka škola koja predstavlja zaseban, geografski odvojen objekat, i to korištenjem *Obrasca 01 za prijavu na takmičenje*.

Ukoliko se u jednom zajedničkom objektu nalaze dvije ili više škola, takve škole se prijavljuju zajednički, korištenjem *Obrasca 02 za prijavu*.

2. Geografsko područje takmičenja

Tuzlanski kanton (Bosna i Hercegovina) i Brodsko posavska županija (Republika Hrvatska).

3. Vremenski raspored takmičenja

Takmičenje škola se održava od 1. decembra 2017. godine do 31. marta 2018. godine, uz pripremne i završne aktivnosti prema sljedećem rasporedu:

- I. Objava poziva za škole: 26.9.2017. godine;
- II. Krajnji rok za prijavu škola na takmičenje: 03.novembar 2017. godine do 24:00 h;

U periodu od 04. novembra 2017. godine do 20. novembra 2017. godine evaluacijska komisija će za sve pristigle prijave izvršiti provjeru ispunjavanja kriterija za učešće, navedenih u Poglavlju 5. ovog dokumenta. Članovi komisije će po potrebi obaviti terenske posjete školama u čijim prijavama su uočene neke tehničke nejasnoće, i izvršiti konsultacije sa isporučiocima energije, u svrhu utvrđivanja pravog stanja. Ukoliko nakon ovakvih provjera komisija kod neke škole utvrdi određene nelogičnosti, zadržava pravo da isključi tu školu iz takmičenja u toj kategoriji.

Ukoliko komisija utvrdi da u nekoj prijavi nedostaje neki od zahtijevanih pratećih dokumenata, školi će dostaviti pismeni zahtjev za urgentnim dostavljanjem nedostajuće dokumentacije. Ukoliko škola ne dostavi traženu dokumentaciju u zahtijevanom roku, biće isključena iz takmičenja.

- III. Utvrđivanje bazne potrošnje energije i vode za svaku školu, na osnovu podataka iz prijave i eventualnih terenskih posjeta, koja će za svaku kategoriju biti izražena u ukupnoj potrošnji energije ili vode ostvarenoj u periodu decembar 2016. - mart 2017.;
- IV. Izrada konačne liste svih škola koje učestvuju u ovom takmičenju, koja će biti istovremeno objavljena na sljedećim web stranicama: www.crp.org.ba, www.zelena-akcija.hr, www.bpz.hr, www.vladatk.kim.ba i www.bed.hr, prije zvaničnog otvaranja takmičenja;
- V. Dana 28. novembra 2017. godine u Tuzlanskom kantonu (Bosna i Hercegovina), na lokaciji koja će biti naknadno određena, održat će se svečana ceremonija otvaranja takmičenja škola. (*Organizatori takmičenja zadržavaju pravo promjene navedenog datuma, o čemu će škole učesnice biti blagovremeno obaviještene pismenim putem*). Na ovoj ceremoniji se očekuje prisustvo predstavnika svih škola koje su se prijavile na takmičenje. Svaku školu predstavljat će menadžment škole, nastavno osoblje i učenici. Za učesnike svečane ceremonije organizatori takmičenja će obezbijediti osvježanje i snositi troškove puta. Tom prilikom prisutni učesnici takmičenja će dobiti informacije o načinima i mogućnostima uštede energije i vode neinvesticijskim metodama, tj. Isključivo promjenom ponašanja. Učenici škola koje će učestvovati u takmičenju će dobiti i prikladne informativne brošure, koje će sadržavati uputstva za smanjenje potrošnje energije i vode, i koje će biti postavljene i na web-stranicama svih organizatora takmičenja.
- VI. Takmičenje će trajati od 1. decembra 2017.godine do 31. marta 2018. godine, a obrada rezultata orijentaciono do 30. aprila 2018. godine;
- VII. Svečana ceremonija proglašenja pobjednika održat će se u maju 2018. godine u Brodsko-posavskoj županiji (HR), na lokaciji koja će biti naknadno određena.

4. Kategorije takmičenja

Kategorije u kojima se škole mogu takmičiti su:

- I. Smanjenje potrošnje električne energije, i/ili
- II. Smanjenje potrošnje vode, i/ili
- III. Smanjenje potrošnje toplotne energije.

Škola se može takmičiti u jednoj, dvije ili sve tri kategorije, u zavisnosti od stepena ispunjenja tehničkih kriterija učesća.

5. Kriteriji za učešće u takmičenju

- I. Opšti kriteriji:
 - a) Škola koja se prijavljuje na takmičenje mora biti sa teritorije Tuzlanskog kantona (BIH) ili Brodsko posavske županije (HR).
 - b) Na takmičenje se mogu prijaviti sve osnovne i srednje škole sa navedenog područja.
 - c) Škola mora dostaviti svu potrebnu dokumentaciju, u skladu sa zahtjevima iz narednog poglavlja 6a (*Proces prijave na takmičenje – Potrebna dokumentacija*).
- II. Tehnički kriteriji:

Škola koja se prijavljuje na takmičenje mora imati ugrađen:

- a) individualni uređaj/e za mjerenje potrošnje električne energije – brojilo; i/ili
- b) individualni uređaj/e za mjerenje potrošnje vode – vodomjer; i/ili
- c) individualni uređaj/e za mjerenje potrošnje toplotne energije – kalorimetar/mjerilo za potrošnju plina.

6. Proces prijave na takmičenje

Na takmičenje se prijavljuje posebno centralna/matična ili bilo koja područna osnovna škola, odnosno svaka škola koja predstavlja zaseban objekat ili mjerno mjesto.

Školu na takmičenje prijavljuje isključivo direktor škole ili neka druga autorizovana osoba.

Ukoliko se u jednom objektu nalaze dvije ili više škola, na takmičenje se prijavljuju zajedno. U tom slučaju obavezno je potpisivanje Izjave o zajedničkom učešću u takmičenju, koja je sastavni dio prijavne dokumentacije.

(a) Potrebna dokumentacija:

Da bi se prijavila na takmičenje, škola mora dostaviti:

- I. a) Popunjen obrazac za prijavu na takmičenje „Navike promijeni - školu opremi“, koji se može preuzeti na web stranicama www.crp.org.ba, www.zelena-akcija.hr, www.bpz.hr, www.vladatk.kim.ba ili www.bed.hr;
- b) Popunjen obrazac i izjavu o zajedničkom učešću - za škole koje se nalaze u jednom zajedničkom objektu;
- II. Račune kojima se dokazuje potrošnja energije i/ili vode za kategoriju za koju se prijavljuje, za period decembar 2016. – mart 2017. i to:
 - a) Račune za utrošenu električnu energiju (dec. 2016., jan. 2017., feb. 2017. i mart 2017.) - potrošnja mora biti izražena u kwh. Ukoliko škola posjeduje više uređaja za mjerenje potrošnje električne energije (brojila) neophodno je račune dostaviti za sve uređaje i sve prostorije koje škola koristi; i/ili
 - b) Račune za utrošenu vodu (dec. 2016., jan. 2017., feb. 2017. i mart 2017.) - potrošnja mora biti izražena u m³. Ukoliko škola posjeduje više uređaja za mjerenje potrošnje vode (vodomjera) neophodno je račune dostaviti za sve uređaje i sve prostorije koje škola koristi; i/ili
 - c) Račune za utrošenu toplotnu energiju (dec. 2016, jan. 2017., feb. 2017. i mart 2017.) - potrošnja mora biti izražena u kWh ili m³ ukoliko se objekat grije na plin. Ako se potrošnja toplotne energije redovno očitava u samoj školi od strane školskog osoblja, mora biti dostavljen dokaz o redovnom zvaničnom očitavanju (u vidu fotokopije odgovarajućih zapisnika o očitavanju, ovjerenih od strane ovlaštene osobe, i slično).
- III. a) Časnu izjavu odgovorne osobe (za škole koje se prijavljuju samostalno na takmičenje) da tokom trajanja takmičenja neće doći do smanjenja funkcionalnosti objekta niti narušavanja komfora učenika i zaposlenika škole;

b) Časnu izjavu odgovornih osoba (za škole koje se prijavljuju zajednički na takmičenje) da tokom trajanja takmičenja neće doći do smanjenja funkcionalnosti objekta niti narušavanja komfora učenika i uposlenika škole;

Za škole koje se prijavljuju samostalno, popunjen prijavni obrazac i časna izjava moraju biti ovjereni i potpisani od strane direktora škole ili druge autorizovane osobe. Za škole koje se nalaze u jednom zajedničkom objektu i prijavljuju se zajedno, popunjen prijavni obrazac sa izjavom o zajedničkom učešću i časna izjava moraju biti ovjereni i potpisani od strane direktora ili drugih autorizovanih osoba svih škola.

Svaki račun se mora dostaviti u formi fotokopije, na kojoj je izvršena ovjera sa pečatom škole i potpisom direktora škole ili druge autorizovane osobe.

(b) Rok i i adresa za dostavljanje prijave:

Prijavni obrazac sa kompletnom gore navedenom pratećom dokumentacijom mora biti dostavljen najdalje do **03. novembra 2017. godine do 24:00h**, na sljedeću adresu:

- I. Za učesnike iz Bosne i Hercegovine: Alma Tihčić na e-mail adresu alma.t@crp.org.ba ili poštom na adresu: Centar za razvoj i podršku (CRP), Turalibegova 36, 75000 Tuzla;
- II. Za učesnike takmičenja iz Hrvatske: Marija Mileta, Zelena akcija, e-mail: info@zelena-akcija.hr, ili poštom na adresu: Frankopanska 1, p.p.952, 10 000 Zagreb, Hrvatska.

U slučaju da se dokumentacija dostavlja poštom, komisija za evaluaciju će razmatrati samo one prijave koje su u poštanski ured dostavljene prije isteka gore navedenog roka (03. novembra 2017. godine do 24:00h).

7. Evaluacijska komisija

Evaluacijsku komisiju čine stručne osobe iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Komisija iz svake zemlje je zadužena za praćenje i evaluaciju cjelokupnog procesa takmičenja škola iz svoje zemlje. Kriteriji za bodovanje učesnika od strane komisije su isti u obje zemlje.

8. Način bodovanja

Za sve škole koje se takmiče, postizanje uštede se boduje u jednoj, dvije, ili tri kategorije, odnosno u onim kategorijama za koje se neka škola prijavila i za koje je evaluacijska komisija u procesu provjere ispunjavanja kriterija učešća utvrdila postojanje neophodnih tehničkih uvjeta za mjerenje potrošnje.

Smanjenje potrošnje električne i toplotne energije će se mjeriti i izražavati u kWh (sa izuzetkom potrošnje plina, koja će se izražavati u m³), a potrošnja vode u m³. Komisija će bodovati smanjenje potrošnje u periodu od 1.12.2017. godine do 31.03.2018. godine, izraženo u procentima (%) u odnosu na stanje potrošnje u istom periodu prethodne godine koje je utvrđeno na osnovu računa dostavljenih kao sastavni dio prijave na takmičenje.

Praćenje rezultata smanjenja potrošnje će se vršiti pomoću računa za energiju i vodu koje će škole učesnice dostavljati u toku takmičenja, te na bazi mjerenja i poređenja ostvarene potrošnje sa baznom potrošnjom u prethodnoj godini. U slučajevima bilo kakvih nelogičnosti periodičnih (mjesečnih) rezultata, komisija će vršiti sve potrebne dodatne provjere. Komisija zadržava pravo provjere svih

informacija i parametara bodovanja iz prijave i procesa takmičenja, na licu mjesta i pomoću upita isporučiocima energenata i vode.

U slučaju da dvije ili više škola postignu isti broj bodova, prednost će imati ona škola koja se takmiči u više kategorija.

9. Metodologija praćenja rezultata učesnika

U periodu trajanja takmičenja, svaka škola je dužna da do kraja svakog mjeseca (jan. 2017., feb. 2018., mart. 2018., april. 2018.) dostavlja račune za prethodni mjesec, i to za svaku kategoriju u kojoj se takmiči. Računi se dostavljaju po istom principu kao i u procesu prijave na takmičenje (pogledaj poglavlje 6. - *Proces prijave na takmičenje*).

U toku trajanja takmičenja, komisija će periodično (mjesečno) objavljivati i statističke podatke o uštedama postignutim u svakom prethodnom mjesecu. Na web stranicama www.crp.org.ba i www.zelena-akcija.hr postojat će on-line kalkulator u svrhu samostalne provjere postignutih ušteda i vrednovanja svojih rezultata u potrošnji energije i vode.

10. Proglašenje pobjednika i nagrade

Nakon završetka takmičenja održat će se svečana ceremonija proglašenja škola pobjednica i predstavljanje cjelokupnih rezultata takmičenja. Ova ceremonija će se održati u maju 2018. godine u Brodsko-posavskoj županiji (HR), na lokaciji koja će biti naknadno utvrđena. Svečanoj ceremoniji prisustvovat će predstavnici menadžmenta, nastavno osoblje i učenici škola pobjednica i ostalih škola učesnica. Za učesnike ceremonije organizatori takmičenja će organizirati osvježenje i snositi troškove puta.

Na ceremoniji će biti proglašene dvije najuspješnije škole (pobjednice), i to jedna iz Tuzlanskog kantona (BiH) i jedna iz Brodsko–posavske županije (HR). Svaka od njih će kao nagrade dobiti:

- I. Fotonaponski sistem za proizvodnju električne energije, koji će biti instaliran na objektu škole; i
- II. Solarni laboratorij, koji će zajedničkim praktičnim radom opremiti učenici škole, uz pomoć svojih nastavnika i mentora obezbijeđenog od strane organizatora takmičenja. U svrhu opremanja laboratorija, organizatori takmičenja će obezbijediti materijal potreban za izradu eksponata /opreme (kao npr. solarno drvo, solarna klupa, solarni roštilj, solarna lampa, i slično). Sve što bude izrađeno tokom zajedničkog praktičnog rada opremanja solarnog laboratorija, ostaje u vlasništvu škola pobjednica.

Naglašavamo da će u sklopu projekta PAMETNE ŠKOLE, ovi solarni laboratoriji tokom marta 2019. godine (HR) i aprila 2019. godine (BIH) biti domaćini festivala mladih inovatora iz cijele projektne regije.

Rezultati koje postignu škole sa područja Tuzlanskog kantona (BIH) u takmičenju i donacija koju osvoji prvoplasirana škola, biti će vrednovana od strane Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona, kroz Instrumentarij za vrednovanje skola. Sve škole koje budu učestvovala u takmičenju će od organizatora dobiti pismo zahvale.

11. Ko ne može učestvovati u takmičenju?

U takmičenju ne mogu učestvovati škole:

- I. U kojima su u periodu između aprila 2017. i decembra 2017. godine (tj. nakon perioda za koji su u prijavi na takmičenje dostavljeni računi za potrošnju energije i vode) izvođeni značajni infrastrukturni radovi u segmentu energetske efikasnosti objekta, koji su direktno ili indirektno doveli do smanjenja potrošnje energije ili vode u odnosu na period decembar 2016. – mart 2017. godine. Pod značajnim infrastrukturnim radovima podrazumijevaju se:
 - sa aspekta smanjenja potrošnje toplotne energije u objektu:
 - zamjena više od 10% stolarije;
 - postavljanje termoizolacije na više od 10% ovojnice objekta;
 - zamjena kotla za grijanje objekta;
 - termoizolacija krova, i slično;
 - sa aspekta smanjenja potrošnje električne energije u objektu:
 - zamjena više od 10% rasvjetnih tijela energetski efikasnom rasvjetom npr. led rasvjetom;
 - zamjena više od 10% električnih uređaja u školi sa energetski efikasnijim uređajima i slično;
 - sa aspekta smanjenja potrošnje vode u objektu:
 - zamjena više od 10% sanitarnih instalacija (npr. česme, vodokotlići, tuš baterije i slično);
 - zamjena više od 10% vodovodnih instalacija.

Navedena ograničenja se odnose na pojedinačne kategorije takmičenja. Ukoliko su u nekoj školi izvršeni samo gore navedeni radovi sa aspekta smanjenja potrošnje toplotne energije u objektu, dok navedeni radovi za smanjenje potrošnje električne energije (ili vode) nisu izvršeni, škola se neće moći takmičiti u kategoriji smanjenja potrošnje energije za grijanje, dok će moći učestvovati u kategorijama smanjenja potrošnje električne energije i vode. Analogno važi za sve ostale kombinacije.

Ukoliko su gore navedeni radovi u bilo kojoj kategoriji izvedeni prije početka perioda, za koji se u prijavama dostavljaju računi, i potpuno završeni prije 01. decembra 2016. godine, škola zadržava pravo učešća u takmičenju u toj kategoriji.

- II. Koje su u projektu PAMETNE ŠKOLE obuhvaćene infrastrukturnim radovima, to su škole:
 - Mješovita srednja škola „Musa Ćazim Ćatić“, Kladanj, BIH;
 - Osnovna škola Grivice, područna škola Omazići, Banovići, BIH;
 - Osnovna škola Sapna, Sapna, BIH;
 - Osnovna škola „Ivan Goran Kovačić“ Gradačac, BIH;
 - Osnovna škola Gornja Tuzla, Tuzla, BIH;
 - Druga osnovna škola Srebrenik, BIH;
 - Osnovna škola „Ivan Mažuranić“ Sibirj, HR.

12. Kontakt i komunikacija tokom takmičenja

Ukoliko imate bilo kakva pitanja ili su vam tokom prijavljivanja na takmičenje potrebna dodatna pojašnjenja ili informacije, možete se obratiti na slijedeće adrese:

- I. za učesnike takmičenja iz BIH: Alma Tihic (kontakt osoba), Centar za razvoj i podršku (CRP), e-mail: alma.t@crp.org.ba, Tel: (+387 35) 255-217 ili 248-340;
- II. za učesnike takmičenja iz Hrvatske: Marija Mileta (kontakt osoba), Zelena akcija, e-mail: info@zelena-akcija.hr, Tel: (+385 01) 4813-096.